

WIKIPÉDIA

Botlatókő

A Wikipédiából, a szabad enciklopédiából

A **botlatókövek** (németül: *Stolpersteine*) Gunter Demnig német szobrász alkotásai; a nemzetiszocializmus áldozatai előtt tisztelgő, macskakőre rögzített 10×10 centiméteres réz emléktáblák, amelyeket az áldozatok egykori lakhelye előtt helyeznek el a járdába süllyesztve. Ezek a kövek a lakóhelyek mindennapjaiban teszik láthatóvá és kézzelfoghatóvá a történelmet. Nevükhöz híven rövid időre megállítják és – a személyes történetek bemutatásával – emlékezésre, elgondolkodásra késztetik az arra járókat, a véletlenül „beljük botlókat”. A művészi projekt révén egy folyamatosan növekvő, az egyes kövek hálójából összeálló decentráls óriás „emlékmű” jön létre.

A botlatókövek a nácik által deportált, koncentrációs vagy megsemmisítő táborokban, vagy munkaszolgálat során meggyilkolt embereknek, zsidóknak, romáknak (szintók, cigányok stb.), az ellenállási mozgalmak tagjainak, homoszexuálisoknak, Jehova tanúinak, keresztény ellenzékieknek és fogyatékkal élőknek állítanak emléket. Az áldozatok egyik, legnagyobb adatbázisát a Jad Vasem Intézet kezeli Jeruzsálemben.

Botlatókövek Zuglőban

Újonnan lerakott botlatókő Berlinben

Tartalomjegyzék

„Itt lakott...”

Az első kövek

A botlatókövek telepítése

Magyarországi helyszínek

Jegyzetek

Források

Kapcsolódó szócikkek

„Itt lakott...”

Gunter Demnig

Gunter Demnig, aki azt vallja, hogy „egy embert csak akkor felednek, ha neve feledésbe merült”, elkezdte gyűjteni a német nemzetiszocializmus ideje alatt üldözöttek, és deportáltak adatait. Múzeumokkal, iskolákkal, túlélőkkel és az áldozatok családjaival együttműködve kutatót az archívumokban. Amikor megszerezte egy-egy személy halálának hiteles adatait, elkészítette a „felejtés útjába állított” macskaköveket, és azokat az áldozatok egykori lakhelye előtti közterületen, a földbe süllyesztette. Minden kis emléktábla az „Itt lakott” (*Hier wohnte*) szöveggel kezdődik, melyet a név, a születési idő, valamint az illető sorsának alakulása követ. A kövek telepítése minden esetben az egyén utolsó, szabadon megválasztott lakhelyén történik.

A botlatókövek elkészítésének és kihelyezésének költségeit kollektívák, civilszervezetek, egykori tanúk (Zeitzeugen), iskolai osztályok, szakmai és közösségi szervezetek tagjainak adományaiból fedezik. Egy kő telepítéséhez – az utazási távolság függvényében – 95-130 € szükséges.

Az első kövek

A botlatókövek ötlete több, a kölni szintók kitelepítésére emlékező művészi akció során fogalmazódott Gunter Demnigben az 1990-es évek elején. 1994-ben mutatta be az első 250 követ a kölni evangélikus templomban, az Antoniterkirchében. Próbaképpen 1995. január 4-én helyezte el az első botlatóköveket Kölnben, engedély nélkül, amiért eljárás indult ellene. A következő akció 1996-ban Berlin Kreuzberg kerületében volt, amelynek során – ugyancsak előzetes engedély nélkül – illesztett a járdába 51 emlékező macskakövet az Oranienstraßen. 1997-től már hatósági engedélyekkel is rendelkezett, ekkor mintegy 600 emlékkő került kihelyezésre. Időközben a megemlékezettek köre kibővült más üldözötti kategóriákkal, s térben is: egész Európára.

Külföldön első alkalommal az Osztrák Holokauszt Emlékszolgálat felkérésére rakott le botlatóköveket a Salzburg melletti St. Georgenben, Jehova tanúi emlékére.

Magyarországon 2007. április 27-én helyezte el az első botlatókövet Gunter Demnig, Budapest, Ráday utca 5. szám előtt, ahol Rónai Béla állás nélküli tisztviselő lakott,^[1] és aki 1945. január 19-én Sopronbátfalván munkaszolgálatosként hunyt el. E követ április és augusztus között több is követte Budapesten és vidéken egyaránt.

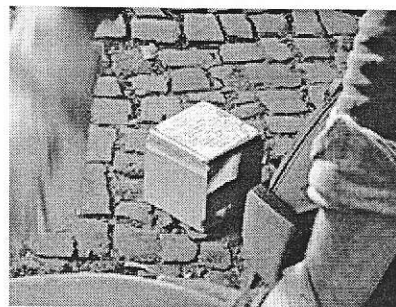
2013 októberéig több mint 42 500 botlatókő került elhelyezésre Németországban, majd Ausztriában, Svájcban, Belgiumban, Franciaországban, Csehországban, Hollandiában, Horvátországban, Lengyelországban, Luxemburgban, Magyarországon, Norvégiában, Romániában, Olaszországban, Oroszországban, Szlovákiában, Szlovéniában és Ukrajnában. Tervezik elhelyezésüket Dániában is.^[2]

A világon elsőként Budapesten szedtek fel botlatókövet: 2012. szeptember végén, a kihelyezés másnapján, valaki eltüntette a Laub Magdolnára (1914–1944) emlékeztető macskakövet a Budapest 12. ker. Greguss utca 9. sz. elől.^[3]

A botlatókövek telepítése

A köletételek teljes szervezése Európa-szerte – így hazánkban is – Gunter Demnig kezében van. Őt, illetve koordinátor munkatársát kell megkeresni angol vagy német nyelvű elektronikus levélben.^[4]

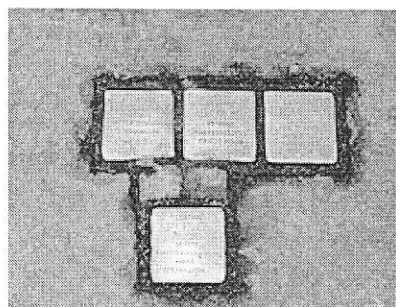
A kőfelirat elkészítéséhez szükség van az áldozat pontos, történelmileg hiteles adatainak felkutatására: név, születési dátum, sorsának alakulása (deportálás időpontja, munkaszolgálat stb.), halál helye és időpontja, valamint utolsó, szabadon megválasztott lakhelyének címére. Az adatok beszerzésében, pontosításában, illetve hitelesítésében fontos szerepe jut a helytörténeti és holokausztkutató intézeteknek, dokumentációs központoknak.

Botlatókő lerakás előtt

A botlatókő elhelyezése

Botlatókövek Makón

Botlatókövek Zoltai Gusztáv szülei emlékére

Mivel a járda közterület, a kőletételhez szükséges az illetékes önkormányzat előzetes engedélye, amit egy rövid kérelemben lehet igényelni, megjelölve a megemlékezés célját, valamint a kihelyezni tervezett botlatókő pontos helyét (lakcím) és elhelyezésének körülményeit.

Egy magyarországi botlatókő kihelyezése 110 €, amit az igénylőnek kell a művész számára kifizetnie.

Videó

Magyarországi helyszínek

A 2017. július 15-i állapot szerint.

Helyszín	Fő	Részleteiben	Fényképek
Abony	2		
Békéscsaba	11		
Balatonfüred	4	Botlatókövek Balatonfüreden	
Budapest	142	Botlatókövek Budapesten^[3]	
Celldömölk	1		
Debrecen	28	Botlatókövek Debrecenben	
Győr	5		
Kiskunhalas	5	Botlatókövek Kiskunhalason	
Kisvárd	4		
Kőszeg	1	Botlatókő Kőszegen	
Magyarmecske	2		
Makó	7	Botlatókövek Makón	
Mátészalka	4		
Miskolc	23	^[5]	
Nagykanizsa	25	Botlatókövek Nagykanizsán	
Nagykőrös	6	Botlatókövek Nagykőrösön	
Nyíregyháza	24		
Pécs	7		
Sopron	2	Botlatókövek Sopronban	
Szeged	19	Botlatókövek Szegeden	
Szent	1		
Szolnok	3	Botlatókövek Szolnokon	
Szombathely	4	Botlatókövek Szombathelyen	
Újfehértó	1		
Zalaegerszeg	3		

